

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 129/21
Luksemburg, 15 lipca 2021 r.

Wyrok w sprawie C-848/19 P
Niemcy/Polska

Zgodność z prawem każdego aktu instytucji Unii wchodzącego w zakres jej polityki w dziedzinie energetyki należy oceniać w świetle zasady solidarności energetycznej

Trybunał oddalił odwołanie wniesione przez Niemcy od wyroku Sądu, który na podstawie tej zasady stwierdził nieważność decyzji Komisji z 2016 r., którą zostały zmienione warunki dostępu do gazociągu OPAL

Ostseepipeline-Anbindungsleitung (zwany dalej „gazociągiem OPAL”) stanowi odcinek lądowy na zachodzie gazociągu Nord Stream 1, którym jest przesyłany gaz pochodzący z Rosji do Europy, z pominięciem „tradycyjnych” państw tranzytowych takich jak Ukraina, Polska i Słowacja. W 2009 r. Komisja Europejska zatwierdziła, pod określonymi warunkami, decyzję niemieckiej federalnej agencji do spraw sieci w sprawie wyłączenia gazociągu OPAL spod przepisów dyrektywy 2003/55¹ (zastąpionej później dyrektywą 2009/73²) dotyczących dostępu stron trzecich do sieci gazociągów³ oraz spod regulacji taryfowej⁴. Jako że Gazprom, przedsiębiorstwo dominujące na rynku dostaw gazu, nigdy nie spełniło jednego z warunków nałożonych przez Komisję, mogło ono wykorzystywać tylko 50% zdolności przesyłowej gazociągu OPAL od momentu jego oddania do eksploatacji w 2011 r.

W 2016 r., między innymi na wniosek Gazpromu, niemiecka federalna agencja do spraw sieci zgłosiła Komisji swój zamiar zmiany niektórych postanowień wyłączenia przyznanego w 2009 r. Zasadniczo planowana zmiana miała umożliwić wykorzystywanie pełnej przepustowości gazociągu OPAL, pod warunkiem że co najmniej 50% zdolności przesyłowych tego gazociągu będzie sprzedawanych w ramach aukcji. Decyzją z dnia 28 października 2016 r. Komisja zatwierdziła tę zmianę pod określonymi warunkami⁵ („sporna decyzja”).

Uznając, że sporna decyzja zagraża bezpieczeństwu dostaw gazu do Polski ze względu na przekierowanie na trasę tranzytu Nord Stream 1/OPAL części ilości gazu ziemnego przesyłanych dotychczas przez państwa regionu Europy Środkowej, w tym Polskę, za pośrednictwem gazociągów konkurencyjnych względem OPAL, Polska wniosła do Sądu Unii Europejskiej skargę o stwierdzenie nieważności tej decyzji. Sąd uwzględnił tę skargę i stwierdził nieważność spornej decyzji z powodu naruszenia zasady solidarności energetycznej, ustanowionej w art. 194 ust. 1 TFUE⁶. Zdaniem Sądu Komisja powinna była zbadać skutki zmiany warunków korzystania z gazociągu OPAL dla bezpieczeństwa dostaw i polityki Polski w dziedzinie energetyki.

¹ Dyrektywa 2003/55/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 czerwca 2003 r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylająca dyrektywę 98/30/WE (Dz.U. 2003, L 176, s. 57).

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/73/WE z dnia 13 lipca 2009 r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylająca dyrektywę 2003/55/WE (Dz.U. 2009, L 211, s. 94).

³ Artykuł 18 dyrektywy 2003/55 i art. 32 dyrektywy 2009/73.

⁴ Artykuł 25 ust. 2–4 dyrektywy 2003/55.

⁵ Decyzja Komisji C(2016) 6950 final z dnia 28 października 2016 r. w sprawie przeglądu warunków wyłączenia gazociągu OPAL spod zasad dotyczących dostępu stron trzecich do sieci oraz regulacji taryfowej, przyznanych na podstawie dyrektywy 2003/55.

⁶ Wyrok z dnia 10 września 2019 r., *Polska/Komisja* (T-883/16), (zob. także komunikat prasowy nr [107/19](#)).

Trybunał, do którego wpłynęło odwołanie wniesione przez Niemcy, orzekając w składzie wielkiej izby, utrzymał w mocy wyrok Sądu i rozstrzygnął w przedmiocie charakteru i zakresu zasady solidarności energetycznej.

Ocena Trybunału

Trybunał przypomniał w pierwszej kolejności, że zgodnie z art. 194 ust. 1 TFUE polityka Unii w dziedzinie energetyki ma na celu, w duchu solidarności między państwami członkowskimi, zapewnienie funkcjonowania rynku energii, zapewnienie bezpieczeństwa dostaw energii w Unii, wspieranie efektywności energetycznej i oszczędności energii, jak również rozwoju nowych i odnawialnych form energii, a także wspieranie wzajemnych połączeń między sieciami energii.

W tym względzie Trybunał zauważył, że zasada solidarności stanowi podstawową zasadę prawa Unii, wymienioną w wielu postanowieniach traktatów UE i FUE, która to zasada w dziedzinie energetyki znajduje szczególny wyraz w art. 194 ust. 1 TFUE. Zasada ta jest nierozdzielnie związana z zasadą lojalności⁷, która nakłada na Unię i państwa członkowskie obowiązek szanowania się i udzielania wzajemnego wsparcia w wykonywaniu zadań wynikających z traktatów. Jako że zasada solidarności leży u podstaw wszystkich celów polityki Unii w dziedzinie energetyki, nic nie pozwala wykluczyć, że zasada ta wywołuje wiążący skutek prawny. Wręcz przeciwnie, zasada solidarności obejmuje prawa i obowiązki zarówno dla Unii, jak i dla państw członkowskich, gdyż Unia ma obowiązek solidarności wobec państw członkowskich, a państwa te mają taki sam obowiązek między sobą oraz w świetle wspólnego interesu Unii.

Trybunał wywnioskował stąd, że wbrew argumentacji przedstawionej przez Niemcy, zgodność z prawem każdego aktu instytucji Unii wchodzącego w zakres jej polityki w dziedzinie energetyki należy oceniać w świetle zasady solidarności energetycznej, nawet w braku wyraźnego odniesienia do tej zasady w mającym zastosowanie prawie wtórnym, czyli w omawianym przypadku w dyrektywie 2009/73⁸. W związku z tym z łącznej lektury zasad solidarności energetycznej i lojalnej współpracy wynika, że przy wydawaniu decyzji zmieniającej system ustanawiający odstępstwo, przyjętej na podstawie dyrektywy 2009/73⁹, Komisja ma obowiązek zbadać ewentualne ryzyka dla dostaw gazu na rynkach państw członkowskich.

W drugiej kolejności Trybunał wyjaśnił, że brzmienie art. 194 TFUE nie ogranicza stosowania zasady solidarności energetycznej do przypadków ataków terrorystycznych, klęski żywiołowej lub katastrofy spowodowanej przez człowieka, o których mowa w art. 222 TFUE. Wręcz przeciwnie, duch solidarności wymieniony w art. 194 ust. 1 TFUE rozciąga się na każde działanie wchodzące w zakres polityki Unii w dziedzinie energetyki.

A zatem spoczywający na instytucjach Unii i państwach członkowskich obowiązek uwzględnienia zasady solidarności energetycznej przy przyjmowaniu aktów dotyczących rynku wewnętrznego gazu ziemnego, wiążący się między innymi z czuwaniem nad zapewnieniem bezpieczeństwa dostaw energii w Unii, oznacza podejmowanie zarówno środków mających zaradzić nadzwyczajnym sytuacjom, jak i środków zapobiegawczych. W ramach wykonywania kompetencji przysługujących im odpowiednio w tej dziedzinie Unia i państwa członkowskie są obowiązane dokonać wyważenia wchodzących w grę interesów energetycznych i unikać podejmowania środków, które mogłyby naruszać interesy ewentualnie zainteresowanych podmiotów w zakresie bezpieczeństwa dostaw, efektywności gospodarczej i politycznej oraz dywersyfikacji źródeł zaopatrzenia, a to w odpowiedzialności za ich faktyczną współzależność i solidarność.

Tym samym Trybunał potwierdził, że Sąd nie naruszył prawa, orzekając, że należy stwierdzić nieważność spornej decyzji z powodu naruszenia zasady solidarności energetycznej.

⁷ Artykuł 4 ust. 3 TUE.

⁸ Artykuł 36 ust. 1 dyrektywy 2009/73.

⁹ Artykuł 36 dyrektywy 2009/73.

UWAGA: Odwołanie od wyroku lub postanowienia Sądu, ograniczone do kwestii prawnych, może zostać wniesione do Trybunału. Co do zasady, odwołanie nie ma skutku zawieszającego. Jeżeli jest ono dopuszczalne i zasadne, Trybunał uchyla orzeczenie Sądu. Jeżeli stan postępowania pozwala na wydanie orzeczenia w sprawie, Trybunał może sam wydać ostateczne rozstrzygnięcie w przedmiocie sporu. W przeciwnym razie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd, który jest związany orzeczeniem Trybunału wydanym w ramach odwołania.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z ogłoszenia wyroku jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106.